

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . . . 5— " " "
četrt leta . . . . . 2-50 " "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 " "
" " " trikrat . . . 10 " "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Kongres slovanskega učiteljstva v Krakovem.

Kongres slovanskega učiteljstva se vrši letos v dneh od 10. do 14. avgusta v Krakovem.

Določen je v glavnem ta-le vzpored: Dne 10. avgusta bo odborova seja „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji.“

V četrtek, dne 11. avgusta: Zborovanje „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“ s tem-le dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika; 2. poročilo odbora; 3. poročilo o delovanju odbora v l. 1908.—1910.; 4. blagajnikovo poročilo; 5. referat o Zvezinem delovanju v javnosti in med učiteljstvom; 6. službena pragmatika in disciplinarni red za učitelje ljudskih šol; 7. predlogi odborovi: a) izprememba pravil; b) prispevki učiteljskih organizacij; c) vseučiliški kurzi učiteljski; d) učiteljski izleti; e) učenje slovanskih jezikov; f) učiteljska zavetišča in sanatoriji; g) slovanska inseracijska pisarna; h) znižanje vožnje učiteljstvu po železnicah; 9. volitev novega Zveznega odbora za l. 1910.—1912. Zvečer banket na čast slovanskim gostom.

V petek, dne 12. avgusta: Slavnostna seja slovanskega učiteljstva z vseh avstrijskih pokrajin s tem-le dnevnim redom: 1. Govor predsednikov; 2. volitev častnih predsednikov; 3. volitev zapisničarjev; 4. govori delegatov in odposlancev; 5. sprejetje načrta o učiteljski službeni pragmatiki; 6. referati o avstrijski ljudski šoli — kakšna je sedaj in kakšna bi morala biti. Popoldne slavnostni banket. Zvečer slavnostna predstava v mestnem in ljudskem gledališču na čast slovanskim gostom.

V soboto, dne 13. avgusta, ogledovanje Krakova in okolice.

V nedeljo, dne 14. avgusta, izlet k Morskemu Oku v Tatere.

Pes za plotom.

To ni več boj, to je mesarsko klanje!

Najvišje, kar dviga človeka in njega avtoriteto nad živalska bitja, je razum in čustvo, ki ga navajata do preudarka in treznosti, da štiti pravice poedinca in družbe zaradi običajnih človeških pravic, ki jih je dalo celokupno človeštvo s priznanjem posamezniku kot človeku.

Toda tudi človek nima dandanes več svojih človeških pravic pod močjo nasilja in pod patronanco kranjske deželne vlade, ker slepo se je napovedal pogin eksistenci vsakogar, ki ne bi bil voljan vdati se njihovim premoči.

Smrt in pogin eksistenci! — Ubijmo ga! — Tako političko načelo je izdal „Slovenec“. Pod tem praporom naj se razvija politički boj in naj pridobiva klerikalizem tal v kranjski deželi, da bo propaganda deželne vlade bolj uspevala in da se v jasni luči solnčnega dneva pokaže nepristranost klerikalne deželne vlade. Sedaj ga ubijmo, ko imamo moč! Saj je samo pes za plotom!

Nam je prav! — Tudi v tem oziru nimamo niti najmanjše pripomnje, ako pomisli-

mo, kam privede to početje slovenski narod! — Kako je vplivala demoralizacija višjih krogov na ljudstvo v Franciji in kam ga je privedla — to vam pove vsaka zgodovina, četudi je pristransko prikrojena, ker ohranila si je le največji blagor človeštva — dobro moralo.

Toda s tem, da si človek, še ne impouneš našemu klerikalcu, ker človeške pravice pridobiš pri njem šele tedaj, če si — strasten klerikalec, uskok!

Najjasneje se je sedaj pokazala politička strast in fanatizem kranjskega klerikalizma, ki je v svojem opojnem stanju pozabil celo na pravila dostojnosti, pozabil na prirodna prava človeka in je pijan svojih nepričakovanih zmag spačil celo načelo in moralo sv. vere, da jih po zgornjem geslu tembolj uporablja v svoj gnusni namen.

„Ubijmo vsakogar, ki ni z nami!“ To je sveto načelo krščanskih bojevnikov, ki potemtakem strogo živijo po naukih — krščanske morale. Demoralizovani sami demoralizujejo slovansko ljudstvo, da zamore vsak čut pravičnosti v njem in ga privajajo do najhujših podivjanosti.

Učiteljstvo! — Zaman je ves tvoj trud v šoli, da poučuješ mladino po zakonih „versko-nravno“, ko ti je pa klerikalci demoralizujejo in ji vcepiljo nauke protikrščanske morale! Zaman je ves trud, da očistiš narod vse gnilobe, ko ga pa okužuje klerikalizem z najnevarnejšimi bakterijami, ki razjedajo njega narodno telo. Ves tvoj trud, vse tvoje prizadevanje je zaman, ker uničijo ti eksistenco, ubijejo te, če le prst dvigneš v prid naroda. Z najpodlejšimi sredstvi te ubijejo in ti vzamejo še ta eksistenčni minimum, ki ti je dan za ohranitev tvojega življenja. V Dobrepoljah brusijo nože, da te zakoljejo — saj si le učitelj — pes za plotom, kakor govori brzojavka Jaklič-Krek-Hočevar!

Njih „humanitarno“ srce navdaja strup sovraštva in oznanjevalci naukov Krista so se izpremenili v farizeje, ki bodo kmalu pričeli kričati: „Kričaj ga, ker on je učitelj slovanskega naroda!“ — Duhovnik Krek že kriči: „Pes za plotom!“

In uresničuje se rek starega poganstva: „Kogar so črtili bogovi, so ga storili za učitelja!“ — Naš duhovnik Krek je slabši od starih poganov in starih bogov: on popravlja tistega, ki ga črti, za — psa!

V svoji podivjanosti so zavrgli tudi vse, kar štiti človeku njega človeško avtoriteto. Družabna pravila izpreminjajo v najstrastnejša pravila — denunciantstva.

V pričo nadzornika laže puhloglavi, domišljivi in hinavski uskok o anarhistih! — Pietete ne poznajo: učitelj nima prostora, kamor bi položil mrtvo svoje dete na mrtvaški oder! Učitelj gre obiskat bolno dete, katehet ga denuncira, da zanemarja šolo! Učitelj jim je stvar, ki najsluži edino njihovim namenom. Učitelja tirajo z najzlobnejše izmišljenimi, podlimi ovadbami v disciplinarno

preiskavo, samo da bine mogel priti pri kompetenci v poštev! Sirovost jim je vodstvo, pogin učitelja smoter. Jaklič, Krek in Hočevar — državni poslanci; ponos Slomškove Zveze! — oficijalno razglašjo, da je učitelj — pes! Deželni predsednik jim prikimava z uhoglavico!

Slovenski narod! Gorje ti, če se boš razvijal npravno v tem smislu, ker zgodovina — učiteljica narodnega življenja — nam jasno govori, da so propadli že številnejši narodi od našega ravno zaradi demoralizacije.

Učiteljstvo, ne zri v svoj pogin in ne glej slepovpropast, zastavi vse moči, da ne prepoji strup še zadnje žilice narodnega življenja in izkušaj izčistiti že zastrupljeno kri!

Preganjan je bil že marsikdo in mnogo imamo že narodnih mučencikov zaradi klerikalnega nasilja, preganjanje in mučeništvo ne straši njega, ki v resnici ljubi svoj narod in svoj stan. **V zgleđ naj nam bodo učiteljski mučeniški, ki so ostali zvesti svojim, narodu koristnim načelom, akoprav so jih klerikalci izkušali ubiti.**

V zgleđ naj vam bo pesnik, ki so mu klerikalci grenili kupo življenja, ga kruto preganjali, a je ostal zvest svojim načelom in je zaklical poštemu svetu. „Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi.“ In še krepkeje je zaklical vsem stanovom: „Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to moč je storil dolžan!“

Učiti moralo in navajati ljudstvo k npravopravemu življenju, to je že učiteljeva stanovska dolžnost, torej je njega dolžnost tudi, da štiti ljudstvo pred vplivom njih, ki ga izkušajo demoralizovati.

Napočila je doba, ko se je izdalo načelo poboja učiteljstva, poboja vsakogar, ki bi delal v prid naroda. To je javno in brez sramu razglasil tajnik Slomškove Zveze, nadučitelj Štrukelj, dne 15. maja t. l. na Robu pri Vel. Laščah!

Učiteljstvo! — Tudi tebi je napovedan taisti žalostni konec, ako ne boš z njimi demoralizovalo mladine, ako ne boš z njimi tiran svojega naroda, dokler se sam ne ugonobi in ne izgine iz vrste kulturnih narodov.

Padle so že žrtve v vrstah učiteljstva. Udari ga, ubij ga, saj je le pes za plotom! To nasilje — tako meni klerikalizem — bo preplašilo učiteljstvo v boju za pravično stvar. Mogočno je zadonel glas usmiljenja: Ubijmo jih! Kaj je treba psu regulacije plač!

Gnus njih sredstev nam kaže njih značaj in posmehujejo in norčujejo se vsekakršni zahtevi človeštva — po človeških pravicah! In to jih karakterizuje, ker ni vse smešno, kar se komu smešno zdi, in kakega človeka značaj se spozna ravno po tem, čemur se on posmehuje!

Za kranjsko učiteljstvo je nastopila doba težkih preizkušenj! Sedaj se pokaže, kdo je značaj, ker ne gre samo zato, da ohranite sebe, temveč da ohranite ljudstvo in odločno nastopite protidemoralizatorjem našega naroda!

Iz tožnega Korotana nam piše tovariš „Vsi na krov, da nam ohranite narod čist, da iztrebite iz njega pogubonosno moralo, ki je nevarna njega obstoju! Ne bojte se tiranove roke in vedno naj vam bo pred očmi narod. Če pustite na ta način demoralizovati naše ljudstvo, smo izgubljeni tudi mi, ker prej se zanesle slaba nego dobra stvar čez koroško mejo. S tem pa, da bi zanesli strastno, fanatično, političko načelo klerikalizma tudi med naše slovansko ljudstvo na Koroškem, bi podali sami bojno kopje našemu narodnemu nasprotniku v roke — in uničil bi nas na podlagi demoralizacije našega ljudstva popolnoma. Skrčila bi se meja Slovenije, in klerikalni zločinci bi nas pahnil v žrelo Germana! Vaš boj proti klerikalizmu je boj za moralo slovanskega naroda in postaja z ozirom na demoralizacijo boj narodovega obstanka. Boljšati se je pričelo stališče Slovencev z ozirom na njega kulturno in gospodarsko stran, a preti mu nevarnost po demoralizaciji!

Ne kličem vam z načelom klerikalizma: „Ubijmo do zadnjega političke nasprotnike!“ Rečem pa: Razjasnjajte ljudstvu, kaj preti slovanskemu narodu, če se botako pogrezal v politički strasti, in širite med njim prosveto, ki ga dvigne tudi v moralnem oziru!

Na ta način ubije oni, ki napoveduje smrt nam in hoče ubiti naš narod, s svojo političko strastjo, ki ga privaja do najnižje točke morale — samega sebe!

Na delo, bratje! Podleži, slabiči, ovaduhi — stran od nas! Mi vsi pa na delo! Pogumno, neustrašeno, neumorno! Če nam vzamejo tudi to uboštvo — čast nam ostanee! V njihovih očeh smo psi za plotom, anarhisti, žival, ki se naj zakolje! Deželnemu predsedniku se niti ne sanja, da je njegova dolžnost štiti pravico in resnico. Brezstidno jo pomaga tlačiti v blato, da ohrani — sebe! Bodi! Ko davno več Schwarza, Kreka, Jakliča, Hočevarja in drugih pasjih prijateljev ne bo — ostanejo njih dejanja zapisana v žalostni naši kulturni zgodovini — stalo bo v neoskrbnjeni svoji časti slovansko učiteljstvo, boreč se za pravico in prosveto svojega ljudstva!

Zakaj gospodje so pozabili, da lačen pes tudi ugrizne!

Duhovščina in učiteljske plače.

Nekdo nam je poslal 23. štev. „Sloge“ z dne 10. t. m. Pregledali smo list in smo se — začudili: duhovnik piše za regulacijo učiteljskih plač! Ta duhovnik je F. S. Šegula, župnik pri Sv. Roku ob Sotli, ki se je pod svoj članek z gorenjim naslovom podpisal s polnim imenom.

Vendar niso vsi duhovniki taki, kakršen je duhovnik in profesor teologije dr. Krek, ki govori v svoji brzojavki z Dunaja o — psu za plotom in gradi most za osle, torej govori in dela tako, kakor je po njegovem okusu najdostojnejše za duhovnika in profesorja teologije, ki hoče biti vrhutega še demokrat!